

บทที่ 4

ข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการทรัพยากรร่วมตามระบบสิทธิทรัพยากรดินส่วนรวม กรณีศึกษาชุมชนบ้านห้วยหินดำ หมู่ 6 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งประเด็นออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านห้วยหินดำ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพสภาพทรัพยากรธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ สภาพสังคมและวัฒนธรรม ส่วนที่สองข้อมูลพื้นฐานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากรร่วม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนบ้านห้วยหินดำ

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนบ้านห้วยหินดำ ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงดั้งเดิมจำนวน 50 ครัวเรือน เป็นชาย 128 คนและหญิง 119 คน

ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ชาวบ้านในชุมชนบ้านห้วยหินดำ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงโป ซึ่งเรียกตัวเองว่า “เผ่าลว” ทั้งนี้กะเหรี่ยงที่พบในประเทศไทยนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กะเหรี่ยงตะกอก หรือเรียกว่า ยางชาวเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด กะเหรี่ยงโปเป็นกลุ่มใหญ่ที่รองลงมา กะเหรี่ยงคะยาหรือยางแดงและกะเหรี่ยงตองสูหรือพะโอ และยังมีกะเหรี่ยงกลุ่มเล็ก ๆ ที่เพิ่งอพยพเข้ามา เช่น กลุ่มปาดอง (กะเหรี่ยงคอยาว) และกะยอ (กะเหรี่ยงหุยาว) (อรสุดา เจริญรัก, 2543, น. 63)

ชุมชนได้ตั้งถิ่นฐานมาเป็นเวลา 150-180 ปี มีเจ้าวัดซึ่งเป็นผู้ปกครองและเป็นผู้นำทางความเชื่อท้องถิ่น ชื่อ สะไร่โจ้และสืบทอดมาสู่เจ้าวัดคนอื่น ๆ อีก 4 ชั่วคน ชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอาศัยกันมาอย่างต่อเนื่อง จะมีเพียงช่วงสั้น ๆ สองสามปีหลังสงครามโลกที่ 2 ซึ่งเกิดภัยโจรผู้ร้ายบุกชุมเที่ยวปล้นฆ่าชาวบ้าน จึงทำให้ต้องหลบภัยโจรอยู่ในป่า ต่อเมื่อภัยโจรสงบจึงกลับมาอาศัยอยู่หมู่บ้านตามปกติ (พยงค์ ศรีทอง, 2547, น. 1)

ลักษณะทางกายภาพและสภาพทรัพยากรธรรมชาติ

ชุมชนบ้านห้วยหินดำตั้งอยู่ในแอ่งที่ราบระหว่างหุบเขามีลำห้วย “ที่คองทา” ซึ่งมีความหมายในภาษากะเหรี่ยงว่า “ห้วยต้นกุ่ม” ไหลผ่านซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า “ห้วยหินดำ” พื้นที่นี้มีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนสูงเหนือระดับน้ำทะเล ประมาณ 500-1,112 เมตร ชุมชนมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติด บ้านกล้วย หมู่ที่ 1 ตำบลวังยาว อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี

ทิศใต้ ติด บ้านวังยาว หมู่ที่ 3 ตำบลวังยาว อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี

ทิศตะวันออก ติด เขาพุเตย ตำบลห้วยขมิ้น อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี

ทิศตะวันตก ติด แนวเขตอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

พื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชนอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติองค์พระ-เขาพระกำ เขาห้วยพลูเป็นผืนป่าเดียวกับเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง-ทุ่งใหญ่นเรศวร บริเวณรอยต่อของอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และถูกกันเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและใช้ทำการเกษตร โดยบางส่วนเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล มีเอกสาร ส.ป.ก.แสดงสิทธิ์ ส่วนที่ดินทำกินบางส่วน โดยเฉพาะไร่มุมเวียนจะอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติพุเตย (ประมาณ 1,200 ไร่) ซึ่งแต่เดิมเป็นที่เขตป่าสงวน จนกระทั่งได้มีการประกาศเขตอุทยานอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2541 ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ห้ามชุมชนเข้าใช้ประโยชน์โดยเด็ดขาด ดังนั้นชาวบ้านที่มีที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยาน จึงไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ตามสิทธิการใช้และสิทธิชุมชน

สภาพพื้นที่ป่าส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าดิบแล้ง โดยชาวบ้านได้แบ่งประเภทป่าเป็นป่าดิบแล้งหรือ “เบญผ่อ” พันธุ์พืชที่พบได้แก่ ฝาง มะค่าโมง กระเบา เปล้าแดง ไทร เป็นต้น ส่วนป่าเบญจพรรณหรือ “เมย์หละก่า” จะพบเปล้าแดง เปล้าเลือด ประดู่ แคนป่าแดง มะเดื่อ เป็นต้น ไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ไม้พลอง ไม้หนาม พบขึ้นอยู่ในบริเวณใกล้ชุมชนและทั่วไปในบริเวณป่าใช้สอย ไม้รอกพบมากในบริเวณสันเขา ไม้ผากและไม้ตง พบบริเวณป่าชุมชนอนุรักษ์

ชุมชนแบ่งประเภทของป่าตามชนิดไม้ที่พบ ได้แก่ วัวบอกล่า คือ ป่าที่มีไผ่รอกขึ้นอยู่มาก วัวหมึกว่า มีไผ่พลอง วัวชู้กล่า มีไผ่หนาม วัวกะกล่า มีพวกไผ่ผาก ซึ่งวัวบอกล่าและวัวหมึกว่ามักจะพบในที่สูง แต่วัวชู้กล่า และวัวกะกล่ามักจะพบกระจายอยู่ใกล้ลำน้ำ นอกจากนี้ชุมชนมีชื่อเรียกป่าตามสภาพพื้นที่ คือ ขฎาผ่อ เป็นสภาพของป่าในพื้นที่ราบไม่มีเขา คุโหลงกล่า คือป่าภูเขา ยี่ผ่อ เป็นป่าหญ้าคา โพงกล่า คือป่าพง กะม้าโปรย คือแอ่งน้ำที่มีน้ำซึมอยู่ตลอดทั้งปี ซึ่งมักจะ

พบอยู่บนภูเขา เคล่อ คือพื้นที่น้ำซับที่แฉะ เป็นตม หรือโป่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งเป็นสัตว์ลงไปกินเป็นอาหาร (อัจลา รุ่งวงษ์, 2548, น. 4) นอกจากนี้ชุมชนบ้านห้วยหินดำได้มีการจำแนกพื้นที่ป่าตามประโยชน์การใช้สอย ดังจะกล่าวในบทที่ 5

สภาพสังคมและวัฒนธรรม

จากการตั้งถิ่นฐานในบริเวณเขตพื้นที่ป่าที่ห่างไกลจากชุมชนภายนอก ส่งผลให้ชาวกระเหรี่ยงเป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ ด้านภาษา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งวิถีชีวิตชุมชนชาวกระเหรี่ยงผูกพัน และต้องพึ่งพิงผลผลิตจากธรรมชาติเสียเป็นส่วนใหญ่ เห็นได้จากความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตอันเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ โดยเชื่อมโยงเอาวิถีชีวิต การทำมาหากินและประเพณีต่าง ๆ มาผนวกกันได้อย่างลงตัว เกิดเป็นการผสมผสานการณของบรรพบุรุษที่เรียกได้ว่าเป็น “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ที่เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล เช่น การนำสายสะดือของทารกไปผูกติดกับต้นไม้เพื่อให้เป็นต้นไม้ประจำตัวเด็กและห้ามคนไปตัด หรือ การห้ามทำไร่ในบริเวณที่ห้วยสองสาຍมาบรรจบกัน เนื่องจากจะทำให้เกิดผลเสียกับครอบครัว เป็นต้น ซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะของการนำไปใช้ได้ดังนี้

การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านเชื่อว่าทรัพยากรแต่ละชนิดมีเทพเจ้าปกป้องดูแล เช่น โชวทะรุษ ผู้ดูแลพื้นดิน, โพโตกิ ผู้ดูแลผืนน้ำ, รุกขจือ ผู้ดูแลคุ้มครองไม้ แม่โพสพ ผู้ดูแลต้นข้าว โดยมีการบูชาและทำพิธีกรรมเพื่อแสดงความเคารพต่อผู้ดูแลทรัพยากรเหล่านั้น จึงมีประเพณีการทำสะพาน-คำตันไทร ที่ยังถือปฏิบัติกันอยู่ทุก 6 เดือน ประเพณีการทำบุญข้าวใหม่หรือการบูชาแม่โพสพและโชวทะรุษในเดือน 3

การล่าสัตว์ การห้ามล่าสมเสร็จ เพราะเชื่อว่า สมเสร็จเป็นสัตว์ที่รวมเอาสิ่งไม่ดีไว้ที่ตัว หากใครล่าสมเสร็จและกินเนื้อส่วนที่ไม่ดี ก็จะทำให้คนที่กินนั้นประสบแต่โชคร้ายต่าง ๆ การห้ามล่านกเงือกและการห้ามล่าสัตว์ที่กำลังตั้งท้องหรือมีลูกอ่อน เพื่อจะทำให้สัตว์เหล่านั้นไม่สูญพันธุ์ เนื่องจากสัตว์เหล่านี้หาได้ยากและขยายเผ่าพันธุ์ได้น้อย

การใช้ประโยชน์จากที่ดินและป่าไม้ การห้ามทำไร่บริเวณที่เป็นสบห้วย คือ บริเวณที่มีลำห้วยสองสาຍมาบรรจบกัน เพราะเชื่อว่าจะทำให้ไม่สามารถทำอะไรได้ตลอดรอดฝั่ง จะมีอุปสรรคต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วยังห้ามทำไร่ในบริเวณที่เป็นตาน้ำหรือแหล่งน้ำซับ โดยเชื่อว่าเป็นบริเวณที่มีผีดูแลและอาจเกิดภัยพิบัติแก่ครอบครัวคนที่ทำได้ อดีตในการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำ

เพาะปลูกโดยจะมีการทำพิธีหักไม้เสี่ยงทาย แต่ปัจจุบันพื้นที่ในการทำเกษตรมีจำนวนน้อยลงจึงทำให้การประกอบทำพิธีกรรมนี้ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้

ความเชื่อดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกุศโลบายของบรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยง ที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้คนเชื่อและปฏิบัติตามถือว่าเป็นเกราะป้องกันให้คนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม นอกจากนี้แล้วชาวบ้านยังได้ถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ การต่อสู้กับกระแสความเจริญที่ล้นหลามจากภายนอกให้กับเยาวชนในหมู่บ้าน ผ่านการร้องเพลงพื้นบ้านที่เป็นภาษาโผล่ว และท่าทางการรำรำ เรียกว่า รำตง ที่ชุมชนมักจะแสดงในเทศกาลสำคัญหรือใช้เป็นการแสดงต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมหมู่บ้าน

ชุมชนมีความเชื่อในเรื่องการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเรื่องผี แต่พร้อม ๆ กันนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธ จะประกอบกิจกรรมทางศาสนาที่วัดห้วยหินดำ (พวงเงิน) ไม่ว่าจะเป็นการฟังเทศน์ ตักบาตรทำบุญ ชาวบ้านบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์ด้วย ทั้งนี้ได้มีแนวทางในการนับถือศาสนาของตนเองแต่สามารถอยู่ด้วยกัน และดำรงไว้ซึ่งความเป็นคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงได้ ถือว่าเป็นการผสมผสานแนวคิดที่ได้เป็นอย่างดีก่อให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่บ้าน ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีงานศพภายในหมู่บ้าน ชาวกะเหรี่ยงไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็จะไปร่วมกันทำพิธีศพที่วัดทำให้งานศพจึงมีผู้มาช่วยแบ่งเบาภาระงานมากและมีความอยู่เป็นกำลังให้กับผู้ที่ต้องสูญเสีย ซึ่งในอดีตถ้ามีงานศพกะเหรี่ยงต้องห้ามทำงานเพื่อมาช่วยเจ้าของงาน แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและจิตใจที่ดีของชาวกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงโดยทั่วไปจะมีนิสัยรักสงบ รักธรรมชาติ ไม่ชอบการต่อสู้ ใช้ชีวิตอย่างสันโดษ สมถะและไม่นิยมความขัดแย้งหรือความรุนแรงใด ๆ ในบางครั้งแม้พบว่ามีการทำคามผิดที่ จะต้องดัดสันลงโทษ ก็จะต้องมีการประชุมกันก่อน การลงโทษก็มักเป็นเพียงการปรับสินไหมหรือโทษที่รุนแรงที่สุดก็คือ การไล่ออกจากหมู่บ้าน โดยไม่มีการใช้กำลังต่อกัน สำหรับการทะเลาะวิวาทกันก็พบน้อยมากโดยจะมีวิธีการปลุกฝังกล่อมเกลากันมาตั้งแต่เด็ก เช่น ไม่พบว่ากะเหรี่ยงมีการตีลูกจะมีเพียงแต่คำหนิหรือดุเท่านั้นเพราะมีความเชื่อว่าการตีลูกจะทำให้ขวัญเด็กออกจากตัว ทำให้เด็กไม่สบายได้ ดังนั้นเมื่อเกิดความไม่พอใจขึ้นมักถูกเก็บซ่อนความรู้สึกได้ หากมีความไม่พอใจรุนแรงมากก็จะเพียงแค่อปลิวหัวนี้ไป (อรสุตา เจริญรัก, 2543, น. 66) จึงส่งผลให้แนวทางในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่มีความขัดแย้งกันจึงทำกันแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ถึงขั้นแตกหักเน้นการประนีประนอมเป็นส่วนใหญ่

สภาพสังคมและวัฒนธรรมได้เริ่มเปลี่ยนแปลง เมื่อมีการตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้านในปี พ.ศ. 2518 ส่งผลให้ความเป็นเมืองและวัฒนธรรมของชาวไทยได้แทรกซึมเข้าไปในหมู่บ้านมากขึ้น

ถือได้ว่าเป็นการเปิดชุมชนที่มีบุคคลภายนอกได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและมีคนไทยอพยพเข้ามาอยู่ในเขตหมู่บ้านเดียวกันมากขึ้น นอกจากนี้แล้วการที่ไฟฟ้าได้เข้าไปถึงหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2541 ยังเป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้ชุมชนมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตอย่างมากในเรื่องของการบริโภคที่กระแสของตลาดเข้ามามีอิทธิพลนั่นเอง เช่น การใส่เสื้อผ้า การบริโภคอาหาร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีการที่ไฟฟ้าเข้าไปในหมู่บ้านก็ทำให้ชาวบ้านได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากภายนอกได้มากขึ้นทั้งจากวิทยุและโทรทัศน์ ชาวบ้านจึงมีความรู้เท่าทันกับสถานการณ์ภายนอกและมีความรอบรู้มากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ทำไร่หมุนเวียนแบบยังชีพ โดยปลูกข้าวไร่ที่มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองกว่า 10 สายพันธุ์ เช่น ข้าวเหนียวทอง ข้าวเหลือง ข้าวลาย เป็นต้น และมีการปลูกพืชผักที่ใช้บริโภคในครัวเรือนหลายชนิด เช่น พักทอง พริก มะระ บวบ เป็นต้น รูปแบบการเกษตรของชุมชนบ้านห้วยหินดำเป็น “การทำไร่หมุนเวียนแบบดั้งเดิม” คือ มีการแบ่งพื้นที่ที่เป็นที่ดินทำกินปัจจุบันจะทำซ้ำเป็นระยะเวลา 1-2 ปี และพื้นที่ที่ทิ้งเพื่อให้ฟื้นตัวเพื่อการหมุนเวียน เรียกว่า “ไร่ชาก” ชุมชนจะแบ่งพื้นที่ไร่ชากออกเป็นไร่ชากแก่ “คลี้ยกำเผอ” เป็นพื้นที่ถูกทิ้งไว้มากกว่า 4-5 ปีขึ้นไป และไร่ชากอ่อน “คลี้ยบองเผอ” เป็นไร่เก่าที่ถูกทิ้งไว้น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของชุมชนในการฟื้นฟูสภาพป่าให้คืนความสมบูรณ์

นอกจากนี้ภายในชุมชนยังไม่มีการจับจองพื้นที่เป็นของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง ทุกคนสามารถใช้พื้นที่ได้บนพื้นฐานของการยอมรับของคนส่วนใหญ่ในชุมชน และจะปล่อยให้มีการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกในบริเวณที่กำหนดไว้

แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดินทำกิน เนื่องจากมีปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็นสภาพความแห้งแล้งของพื้นที่และการประกาศเขตพื้นที่อุทยานฯ พุเตยทับที่ทำกินดั้งเดิมของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเริ่มมีการจับจองพื้นที่ในการทำกินที่ชัดเจนขึ้น รอบการหมุนเวียนสั้นลง และบางครอบครัวใช้พื้นที่เดิมในการเพาะปลูกมากกว่า 1 ปี แต่ละครอบครัวจะใช้พื้นที่ในการทำไร่หมุนเวียนประมาณ 5 ไร่ ปัจจุบันพื้นที่ในการทำไร่หมุนเวียนมี 4 บริเวณใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) บริเวณที่ลาดลุ่มเชิงเขาทั้ง 2 ข้าง 2) ห้วยหินดำ 3) ห้วยขุน 4) บริเวณสุดท้ายคือที่ราบทางทิศตะวันออกหลังหมู่บ้าน พื้นที่บางส่วนจะถูกทิ้งไว้ให้ฟื้นตัวและสภาพดินอุดมสมบูรณ์

ขึ้น ก่อนกลับมาทำไร่บริเวณนั้นใหม่ พื้นที่ที่ถูกทิ้งไว้เป็นไร่เรียกไร่ซาก(องค์กรชาวบ้านห้วยหินดำ, 2542, น. 3)

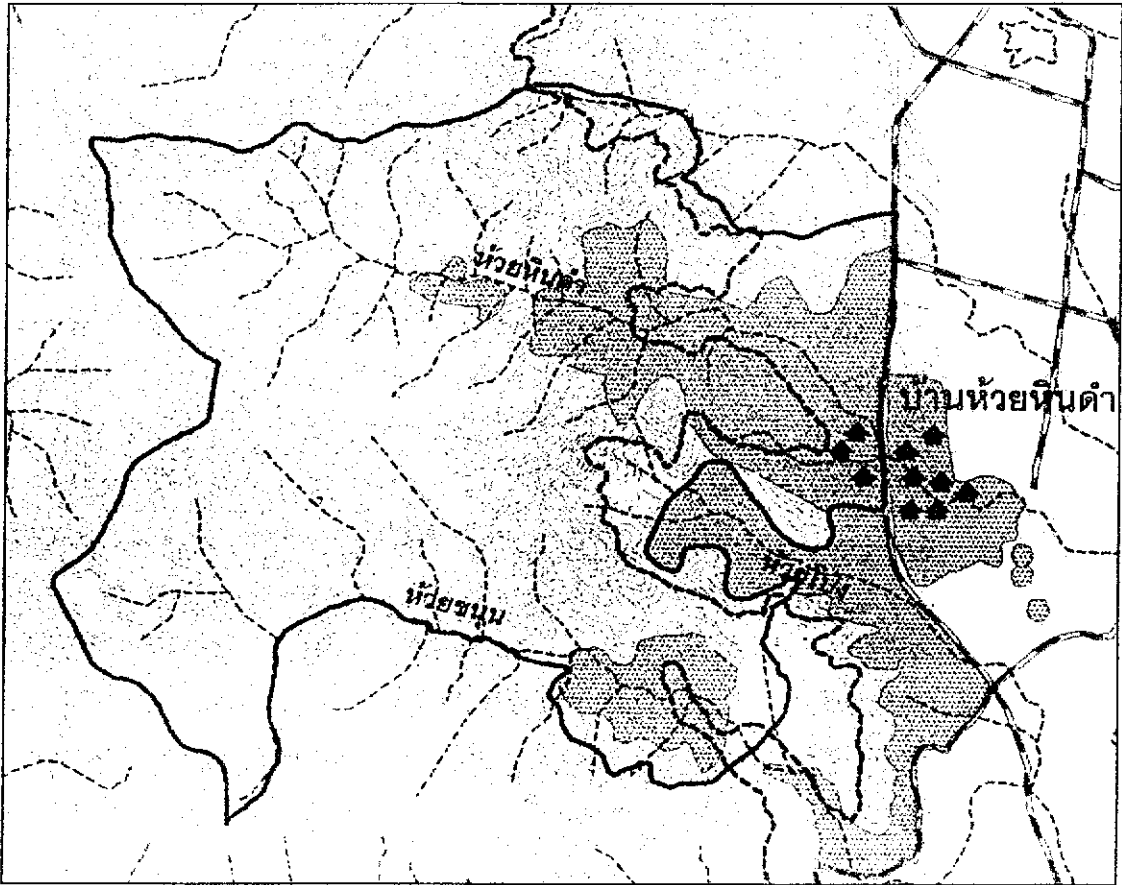
นอกจากนี้ชาวบ้านบางส่วนทำไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย ในบริเวณที่ราบใกล้หมู่บ้าน ซึ่งเริ่มมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้นเมื่อการคมนาคมสะดวก ทั้งนี้มีการใช้เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ที่ต้องนำมาจากกลุ่มทุนภายนอก รวมทั้งเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ เช่น รถไถ และการใช้แรงงานรับจ้าง เรียกว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตที่พึ่งพิงธรรมชาติมาเป็นการใช้เครื่องทุ่นแรงและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังมีชาวบ้านบางส่วนได้เริ่มทำเกษตรอินทรีย์ที่มีรูปแบบการปลูกพืชที่ยั่งยืน มีการปลูกพืชที่หลากหลาย โดยการส่งเสริมของโครงการพัฒนาระบบนิเวศเกษตรและอนุรักษ์พันธุ์พืชที่ร่วมทำงานในพื้นที่ ดังเช่นการปลูกพืชสวนเพื่อจำหน่ายอีกด้วย ได้แก่ พริก ฝรั่ง ละหุ่ง เป็นต้น โดยจะมีพ่อค้าจากภายนอกเข้ามารับซื้อในตัวหมู่บ้าน ถือว่าเป็นรายได้หลักของครัวเรือน รวมทั้งการหาของป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ สมุนไพร เป็นต้น

การทำการเกษตรของชุมชนบ้านห้วยหินดำพึ่งพิงน้ำฝนจากธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งชาวบ้านจะสามารถใช้น้ำได้จากลำห้วยที่ไหลผ่านไร่ คือ ห้วยขนุนและห้วยหินดำ จึงทำให้ปริมาณผลผลิตในแต่ละปีขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ

ในช่วงที่ว่างจากการทำไร่ชาวบ้านบางส่วนจะทำงานรับจ้างในไร่ข้าวโพดทั้งของคนในชุมชนและคนนอกชุมชน เนื่องจากในบางกรณีที่ครอบครัวต้องประสบกับภาวะแร้นแค้น สภาพเศรษฐกิจฝืดเคือง เช่น ฝนแล้งหรือภัยพิบัติต่าง ๆ ก็จะเป็นปัจจัยผลักดันให้ชาวบ้านต้องไปหารายได้ให้แก่ครอบครัว จึงมีหนุ่มสาวจำนวนหนึ่งออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน และยังมีการรวมกลุ่มแม่บ้านและเยาวชนหอผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อสร้างรายได้เสริม

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประกอบอาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมรายย่อยที่ปลูกพืชเพื่อยังชีพและปลูกพืชพาณิชย์แต่ไม่ได้มีการใช้เครื่องจักรทุ่นแรงเทียบเท่ากับการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เท่าไรนัก ส่วนรูปแบบการทำไร่เป็นการทำไร่หมุนเวียนที่มีการแบ่งพื้นที่ทำกินเป็นพื้นที่ทำกินปัจจุบัน กับ ไร่ซากที่ปล่อยทิ้งไว้รอการไถถางเพาะปลูกใหม่เมื่อถึงเวลาที่กำหนด ซึ่งกลายเป็นประเด็นความไม่เข้าใจกันระหว่างบุคคลภายนอกต่อระบบการทำไร่หมุนเวียน ที่เข้าใจว่าชาวบ้านมีการบุกเบิกพื้นที่ป่าใหม่ เพื่อทำไร่ในทุกฤดูกาล

ภาพที่ 4.1
แผนที่แสดงลักษณะที่ทำกิน ป่าชุมชนบ้านห้วยหินดำ
ต.วังยาว อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี

- คำอธิบายสัญลักษณ์
- แนวเขตอุทยานแห่งชาติพุเตย
 - เส้นชั้นความสูง
 - ขอบเขตป่าชุมชน(ขอบเขตใหม่)
 - ถนน
 - ลำห้วย
 - พื้นที่ทำกิน

ที่มา: องค์การบริหารบ้านห้วยหินดำ, 2542, น. 5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการทรัพยากรร่วม

การจัดการทรัพยากรร่วมตามระบอบทรัพย์สินส่วนรวม ประกอบไปด้วยภาคฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร เนื่องจากทรัพยากรนั้น อยู่ในพื้นที่ที่อันเป็นของสาธารณะที่รัฐทำหน้าที่ในการควบคุม ซึ่งแต่ละฝ่ายแนวทางในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ที่แตกต่างกันไป อันมีผลมาจากภูมิหลังและการกิจของแต่ละองค์กร ผู้ศึกษาจึงอธิบายถึงข้อมูลเบื้องต้นขององค์กรหลัก ๆ ในการจัดการ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยหินดำ ดังนี้

2.1 อุทยานแห่งชาติพุเตย

อุทยานแห่งชาติพุเตยเดิมอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าองค์พระ ป่าเขาพระกำ ป่าเขาห้วยพลู ท้องที่อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้จัดตั้งในวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2541 โดยมีนายพันเทพ อันตระกูลดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าอุทยานคนแรก และในปี พ.ศ. 2548 นายครรชิต ศรีนพวรรณ ได้มาดำรงตำแหน่งหัวหน้าอุทยานเป็นคนที่สอง นับตั้งแต่นั้นมีการตั้งอุทยานฯ พุเตย

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติของประเทศไทย ได้แก่ 1) เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญ 2) เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ 3) เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักการทำงานของอุทยานแห่งชาติพุเตย คือ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ดังนั้นรูปแบบในการดำเนินการจึงเน้นที่การควบคุมการเข้าไประโยชน์ของคนในชุมชนบริเวณรอบอุทยาน โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวนเพื่อตรวจพื้นที่อยู่เสมอ ทำให้มีข้อขัดแย้งกับชุมชนที่เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่บ้าง

แต่ปัจจุบันหัวหน้าอุทยาน นายครรชิต ศรีนพวรรณ ได้มีแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน คือให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการทรัพยากร ภายใต้การควบคุมดูแลของอุทยาน เพื่อเป็นการป้องกันลักลอบใช้ประโยชน์จากพื้นที่อุทยานโดยให้ชาวบ้านร่วมกันตรวจตราพื้นที่ของชุมชนตนเอง อีกทั้งยังมีแนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้แก่ชาวบ้านในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการพึ่งพิงจากป่านั่นเอง โดยใช้นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่อุทยาน

2.2 สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 3 (บ้านโป่ง)

เดิมเรียกว่า “ที่ทำการป่าไม้มณฑลราชบุรี” ต่อมาได้พัฒนาไปตามการแบ่งส่วนราชการป่าไม้ เป็น ป่าไม้ภาคราชบุรี ที่ทำการป่าไม้เขตบ้านโป่ง และสำนักงานป่าไม้เขตบ้านโป่ง ตามลำดับ เมื่อมีจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปี 2545 ได้แบ่งส่วนราชการเป็นกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงเปลี่ยนเป็นสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5 ในปี พ.ศ. 2546 และเปลี่ยนเป็นสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 ปี 2547 โดยมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1. จัดทำแผนบริหารจัดการป่าอนุรักษ์ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการหลักและนโยบายของกรม

2. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ป่าไม้ และจัดการพื้นที่ป่าไม้อนุรักษ์ ในลักษณะงานสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า งานอุทยานแห่งชาติ งานอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร จัดการไฟป่า งานป้องกันปราบปรามการบุกรุกทำลายในพื้นที่อนุรักษ์ งานควบคุมตามกฎหมายป่าไม้ และงานตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. สนับสนุนการดำเนินการด้านการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และงานด้านกิจกรรมชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์

ดังนั้นสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 บ้านโป่ง จึงมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลแผนงานโดยรวมของอุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่ ซึ่งรวมไปถึงอุทยานแห่งชาติพุเตยด้วย โดยกิจกรรมที่เข้ามาทำในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยหินดำ ได้แก่ การสำรวจพื้นที่อุทยาน ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎรเพื่อดำเนินการต่อไป ตามมติ ครม.เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรง

2.3 สำนักงานป่าไม้จังหวัดสุพรรณบุรี

พื้นที่ทำกินของชุมชนบ้านห้วยหินดำแต่เดิมนั้น อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าองค์พระ ป่าเขาพระกำ ป่าเขาห้วยพลู อันเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของสำนักงานป่าไม้จังหวัดสุพรรณบุรี จึงทำให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาตและตรวจสอบการนำไม้ และของป่าเคลื่อนที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสวนป่า และ

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานด้านปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าวในจังหวัด
ท้องที่ ส่งเสริมและพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุน
การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้กิจกรรมที่ทำในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยหินดำเป็นการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า
ไม้ โดยแนวทางปฏิบัติ คือ เป็นการจัดทำโครงการป่าชุมชนตามคู่มือการปฏิบัติการจัดทำโครงการ
ป่าชุมชนใน เขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 เนื่องจากกรมป่าไม้ได้
สนับสนุนงบประมาณกิจกรรมงานพัฒนาป่าชุมชนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 ถึงปี 2545 แต่เมื่อมี
การประกาศเขตพื้นที่อุทยานในปี 2541 สำนักงานป่าไม้จังหวัดสุพรรณบุรีจึงไม่สามารถ
ดำเนินการต่อไปได้

2.4 กลุ่มผู้ทำสวนป่าเศรษฐกิจ

กลุ่มนายทุนเป็นคนจากต่างพื้นที่ที่เข้ามาทำประโยชน์จากพื้นที่ป่าอย่างถูกกฎหมาย
จะแบ่งออกเป็นได้ 2 ช่วงเวลา คือ ในปี 2516 บริษัทสุพรรณบุรีทำไม้ได้รับสัมปทานให้เข้าทำการ
ตัดฟันและชักลากไม้ในเขตป่าสงวนองค์พระได้ โดยได้รับสัมปทาน 20 ปี หลังจากนั้นได้มีการ
ประกาศพระราชกำหนดยกเลิกสัมปทานทำไม้ทั่วประเทศในต้นปี 2532

ทั้งนี้ในปี 2530 เจ้าของบริษัทสัมปทานป่าไม้ได้รับอนุญาตจากกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ให้เช่าที่ดินปลูกป่าเศรษฐกิจ โดยทำสัญญาเช่าเป็นระยะเวลา 30 ปี ซึ่งพื้นที่นี้อยู่ในบริเวณ
ที่ทำกินดั้งเดิมของชุมชนบ้านห้วยหินดำ ทั้งนี้รัฐและนายทุนได้ร่วมกันผลักดันชาวบ้านออกจาก
พื้นที่ทำกินดั้งเดิมของตนทั้งโดยการหลอกล่อ และการใช้อำนาจเงื่อนไขเข้าข่มขู่ชาวบ้าน ทำให้
ชาวบ้านต้องเคลื่อนเข้าไปทำไร่ในพื้นที่ป่าเขาซึ่งมีความลาดชันไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก
(พยางค์ ศรีทอง, 2547, น. 3) หลังจากที่ถูกกลุ่มผู้ทำสวนป่าเศรษฐกิจได้พื้นที่ในการทำป่าแล้ว ก็ไม่ได้
มีบทบาทใดในการร่วมจัดการทรัพยากร และพื้นที่เหล่านั้นได้มีการล้อมรั้วแสดงอาณาเขตไว้อย่าง
ชัดเจน

2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว

องค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลระดับเล็ก มีอำนาจ
หน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เช่น การจัดให้มีน้ำเพื่อการ

อุปโภค บริโภค การให้มีไฟฟ้า การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพยากรสินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และที่สำคัญ คือต้องคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภารกิจของ อบต. วังยาว คือ การเร่งสร้างแหล่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ พื้นที่ห่างไกลความเจริญ ถนนชำรุดเสียหายเป็นประจำ อีกทั้งยังพื้นที่ในการดูแลเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาดังนั้น อบต. จึงมีนโยบายหลักในการดำเนินการ คือ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พื้นที่รับผิดชอบอย่างเร่ง ส่วนการจัดการด้านทรัพยากรจึงไม่มีการดำเนินการใดๆ เนื่องจากมีองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติพุเตย

2.6 ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก "รีคอฟ" (RECOFTC) ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าและทรัพยากรท้องถิ่น กิจกรรมหลัก ได้แก่ การฝึกอบรมระดับนานาชาติและการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนางานวนศาสตร์ชุมชนระดับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยรีคอฟจัดตั้งและดำเนินงานแผนงานสนับสนุนงานด้านป่าชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 และได้จัดทำ “แผนงานสนับสนุนความร่วมมือในประเทศไทย” เป็นโครงการ 5 ปี โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการความร่วมมือด้านการพัฒนาแห่งประเทศเดนมาร์ก หรือดานิด้า (DANIDA)

โครงการฯ มีเป้าหมายเพื่อชุมชนท้องถิ่น และเครือข่าย มีความรู้ความสามารถและความพร้อมในการจัดการป่าและสามารถเข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือด้านนโยบาย การปฏิบัติจากหน่วยงานของรัฐ สถาบันและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยถือว่าชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิ์ในการจัดการป่าและเข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมทางด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีกิจกรรมคือ

1. พัฒนาแผนการจัดการป่าและระบบติดตามอย่างมีส่วนร่วม เป้าหมาย คือ การเกิด “แผนการจัดการป่าชุมชน” ที่สอดคล้องกับสภาพจริงในพื้นที่ ทั้งสภาพสังคม ภูมิประเทศ และความยั่งยืนระบบนิเวศโดยใช้แนวคิดวนศาสตร์ชุมชน และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. พัฒนาความร่วมมือและการเสริมสร้างศักยภาพ อ.บ.ต. เพื่อสร้างระบบสนับสนุนการจัดการป่าชุมชน

3. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อขยายผลรูปแบบการจัดการป่าชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขยายบทเรียน และรูปแบบการจัดการป่าชุมชนไปสู่ชุมชน/เครือข่ายอื่นๆ

4. เสริมศักยภาพบุคลากรและบรรณารักษ์เพื่อสนับสนุนงานป่าชุมชน

จะเห็นได้ว่ารีคอปเป็นองค์กรที่มีแนวทางจัดการทรัพยากรป่าไม้ ใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ชุมชน ที่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำงาน รวมถึงองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมให้มีการวางแผนจนนำไปสู่การจัดการตนเองได้และเกิดความยั่งยืนของทรัพยากร

2.7 โครงการพัฒนาระบบนิเวศเกษตรและอนุรักษ์พันธุ์พืช

โครงการพัฒนาระบบนิเวศเกษตรและอนุรักษ์พันธุ์พืช ก่อตั้งโดยนายพยงค์ ศรีทอง โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากองค์กรต่างประเทศหลายแห่ง ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตให้กับชาวบ้านอยู่ในป่าควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ชาวบ้าน ทั้งนี้มีภรรยาและอาสาสมัครชาวบ้านจำนวนหนึ่งเข้าร่วมกิจกรรม โดยไม่ได้รับเงินเดือนประจำหรือสวัสดิการใด ๆ

กิจกรรมของโครงการพัฒนาระบบนิเวศเกษตรและอนุรักษ์พันธุ์พืช ประกอบด้วย

- การพัฒนาระบบเกษตรนิเวศ จัดให้มีการฝึกอบรม และส่งเสริมการเกษตรนิเวศ เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้แก่ชาวบ้าน อาทิการทำวนเกษตร การใช้พืชคลุมดิน

- งานอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์กรรมพืช เป็นการเก็บรวบรวมและศึกษาลักษณะพันธุ์กรรมพืช เน้นที่ผักพื้นเมือง โดยทำร่วมกับเกษตรกร

- การศึกษาวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากร มุ่งศึกษาองค์ความรู้ดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงทั้งด้านทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม โดยมีนักวิชาการ นักพัฒนาชาวบ้านในท้องถิ่นทำวิจัยร่วมกัน

- การเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน คือสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการทำงานให้กับชาวบ้าน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่าองค์กรนี้มีความใกล้ชิดกับชุมชนบ้านห้วยหินดำเป็นอย่างมาก เนื่องจากตั้งอยู่ในชุมชน อีกทั้งยังมีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน คือ การเกษตร โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นจึงทำให้ชุมชนและองค์กรมีกิจกรรมร่วมกันอยู่สม่ำเสมอ จนถึงว่าโครงการพัฒนาระบบนิเวศและอนุรักษ์พันธุ์พืชนี้มีอิทธิพลทางความคิดต่อชุมชนบ้านห้วยหินดำมาก

2.8 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. ถูกตั้งขึ้นเพื่อให้มีบทบาทหน้าที่หลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรชุมชน และเชื่อมประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อประโยชน์แก่องค์กรชุมชน รวมทั้งความคาดหวังของประชาชนที่อยากให้พอช.เป็นหน่วยงานที่ประชาชนเป็นเจ้าของ มีกลไกการทำงานที่เอื้อแก่ชุมชนที่ร่วมกับชุมชนหลากหลายรูปแบบในระดับต่างๆขององค์กรชุมชนและเครือข่ายมีความสามารถในการบริหารจัดการจนพึ่งพาตนเองได้ และเชื่อมโยงกันได้ในทุกระดับ สมาชิกองค์กรชุมชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในด้านอาชีพรายได้มั่นคง สวัสดิการ ที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ

กลยุทธ์ในการทำงาน คือ สร้างและพัฒนากลไกองค์กรชุมชนและท้องถิ่น เพิ่มศักยภาพและสร้างกำลังความสามารถขององค์กรชุมชนให้เป็นแกนกลางใน การพัฒนา โดยการประสานพลังประชาสังคม และพหุภาคี และมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ องค์ความรู้ และระบบสารสนเทศ อีกทั้งยังการสนับสนุนพัฒนาระบบสถาบันการเงินของชุมชน และเศรษฐกิจชุมชนสร้างและพัฒนาระบบสินเชื่อ เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้องค์กรป่าชุมชนบ้านห้วยหินได้จะจัดทำโครงการเสนอไปยังหน่วยงาน เพื่อของบประมาณสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2545

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า อุทยานแห่งชาติพุเตย สำนักงานป่าไม้จังหวัดสุพรรณบุรี และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 3 เป็นองค์กรรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการทรัพยากร โดยอุทยานทำหน้าที่ดูแลจัดการในระดับพื้นที่ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 3 ดูแลภาพรวมของอุทยานให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน ส่วนสำนักงานป่าไม้ ดูแลส่งเสริมให้มีการดูแลป่าในเขตพื้นที่ป่าสงวนจึงทำให้ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่โดยตรง ส่วนรีคอฟ และโครงการพัฒนานิเวศเกษตร ฯ จะทำงานในพื้นที่โดยตรงจึงมีความใกล้ชิดกับชุมชน พอช.จะสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานแก่ชุมชน ส่วนอบต. วังยาวจะรับผิดชอบงานโครงสร้างพื้นฐาน จึงมีบทบาทที่แตกต่างกัน

ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนบ้านห้วยหินดำและองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากรนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งข้อจำกัดและโอกาสที่ทำให้หน่วยงานมีบทบาทในกระบวนการจัดการที่แตกต่างกันตามช่วงเวลา ซึ่งผู้ศึกษาได้อธิบายในบทต่อไป